

Influenssavirusinfektioiden seurantakäsikirja

Niina Ikonen
Satu Murtopuro
Anu Haveri
Mikko Virtanen
Hanna Nohynek
Carita Savolainen-Kopra
Outi Lyytikäinen

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
PL 30 (Mannerheimintie 166)
00271 Helsinki

Puhelin: 029 524 6000

www.thl.fi

Ohjaus 26/2017

Niina Ikonen, Satu Murtopuro, Anu Haveri, Mikko Virtanen,
Hanna Nohynek, Carita Savolainen-Kopra, Outi Lyytikäinen

Influenssavirusinfektioiden seurantakäsikirja

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

© Kirjoittajat ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

ISBN 978-952-302-967-5 (verkkojulkaisu)
ISSN 2323-4172 (verkkojulkaisu)
[http://urn.fi/URN:ISBN: 978-952-302-967-5](http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-967-5)

Helsinki 2017

Sisältö

1	Käsikirjan tarkoitus ja käyttö	5
2	Taustaa	5
3	Seurannan tavoitteet	6
4	Seurantamenetelmät	6
4.1	Seurantajakso	6
4.2	Seurantapisteet.....	6
5	Seurannan toteutus	6
5.1	Tapauksien etsiminen	6
5.2	Näytteenotto.....	7
5.3	Influenssan kaltaisten tautitapausten seurantamääritelmät.....	7
5.4	Kerättävät tiedot potilaista, joilta on otettu hengitystie-eritenäyte	8
5.5	Käyntisyysseuranta.....	10
5.6	Tartuntatautirekisteri.....	10
5.7	Sairaalajaksojen seuranta.....	10
5.8	Kuolleisuusseuranta.....	10
5.9	Muut mahdolliset seurantamenetelmät	11
6	Virologiset jatkotutkimukset	11
7	Tietojen analysointi ja raportointi	11
8	Palaute	12
9	Luottamuksellisuus ja tietosuojanäkökohdat	12
Liitteet		
Liite 1.	Hengitystieinfektioiden virologinen seuranta: Näytteen mukaan liitettävä lomake	13
Liite 2.	Sairaalahoitoa vaativien influenssatapausten arviointiin käytetyt ICD-10 -tautiluokituskoodit.....	15
Liite 3.	Tutkittavan tiedote ja suostumusasiakirja osallistumisesta tutkimukseen, alle 15-vuotiaan huoltaja.....	16
Liite 4.	Tutkittavan tiedote, alle 15-vuotias lapsi.....	18

Liite 5.	Tutkittavan tiedote ja suostumusasiakirja osallistumisesta tutkimukseen, 15–17-vuotiaat	19
Liite 6.	Ilmoitus tutkimukseen osallistuvan 15–17-vuotiaan lapsen huoltajalle.....	21
Liite 7.	Tutkittavan tiedote ja suostumus, täysi-ikäiset	22
Bilaga 8.	Informations- och samtyckesdokument för deltagande i undersökning, vårdnadshavare av ett barn under 15 år	24
Bilaga 9.	Informationsbrev, barn under 15 år.....	26
Bilaga 10.	Informations- och samtyckesdokument för deltagande i undersökning, 15–17 åringar	27
Bilaga 11.	Underrättelse till vårdnadshavare om 15-17 åringen för deltagande i undersökning	29
Bilaga 12.	Informations- och samtyckesdokument för deltagande i undersökning, myndiga	30

1 Käsikirjan tarkoitus ja käyttö

Käsikirja tarjoaa tietoa järjestelmistä sekä määritelmiä ja ohjeita avohoidon anturipisteille (varuskuntien terveysasemat, kunnalliset terveysasemat ja yksityiset lääkäriasemat) ja sairaaloille (tehohoitoyksiköt), jotka osallistuvat valtakunnalliseen influenssan seurantaan. Käsikirja on tarkoitettu lääkäreiden, sairaanhoitajien, terveydenhoitajien, laboratorioiden ja muiden toimintaan osallistuvien käyttöön.

2 Taustaa

Influenssa A ja B -virusinfektiot aiheuttavat vuosittain merkittävää sairastavuutta sekä taloudellisia ja tuotannollisia menetyksiä (esim. sairauspoissaolot) sekä kuolleisuutta. Influenssaepidemioita esiintyy pääasiallisesti marraskuun ja huhtikuun välisenä aikana. Infektioiden taudinkuvat vaihtelevat lievistä hengitystieinfektioista vakavaan sairaalahoitoa vaativaan, jopa kuolemaan johtavaan infektiin. Sairastumista voidaan kuitenkin ehkäistä vuosittaisilla influenssarokotteilla. Influenssaviruksille on tyypillistä nopea muuntuminen, minkä seurauksena sairastavuus influenssavirusinfektioihin eri epidemiakausien aikana vaihtelee merkittävästi. Viruksen muuntumisen lisäksi sairastavuuteen vaikuttaa väestön aiempi immuunisuus, rokotteen käytön laajuus ja rokotevirusten vastaavuus kiertäviä, epideemisiä influenssaviruksia vastaan.

Influenssa A -virukset luokitellaan alatyyppeihin viruksen pintaproteiinien, hemagglutiniinin (H) ja neuraminidaasin (N), perusteella. Infektioita ihmisille ovat pääasiassa aiheuttaneet H1N1- ja H3N2-alatyypin virukset. Kummankin alatyypin edustaja on yhtenä komponenttina influenssarokotteessa. Satunnaisesti maailmalla infektioita ovat aiheuttaneet myös muut influenssa A -viruksen alatyypit mm. H5N1, H7N9, H7N7 ja H9N2.

Influenssa B -viruksista maailmalla kiertää kahden eri kehityshaaran, Victoria- ja Yamagata-haaran, viruksia. Influenssarokotteessa kolmantena viruskomponenttina on ollut vaihtelevasti virus toisesta edellä mainituista kehityshaarasta. Nelikomponenttirokotteissa on influenssa A -virusten lisäksi virukset kummastakin influenssa B -virusten kehityshaarasta.

Influenssavirusten jatkuva muuntuminen, epideemisten virusten kiertäessä eri puolilla maapalloa, edellyttää influenssarokotteen tehon varmistamiseksi influenssarokotteeseen kuuluvien virusten muuttamista vallitsevia muotoja vastaaviksi. Muuntumisen havaitsemiseksi on tehtävä seuranta, jota tehdään kansainvälisenä yhteistyönä. Edellä mainitun päätavoitteen lisäksi seurannalla on myös muita alla kuvattuja tavoitteita. Uuden tartuntatautilain mukaan Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) terveysturvallisuusosaston infektio- ja tautitieteen yksikön sekä asiantuntijamikrobiologian yksikössä toimivan Maailman terveysjärjestön (WHO) hyväksymän kansallisen influenssakeskuksen (National Influenza Centre, NIC) tehtävinä on otosseurannan avulla seurata influenssavirus- ja muiden hengitystievirusinfektioiden esiintyvyyttä ja tautitaakkaa Suomessa. Seurannan tuloksista raportoidaan sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla (WHO ja Euroopan tautikeskus; ECDC) ja niitä käytetään influenssarokotteen virusten valinnassa.

3 Seurannan tavoitteet

- Tunnistaa influenssaepidemian käynnistyminen ja saada ajantasaista tietoa epidemian etenemisestä
- Seurata influenssa A ja B -virusten esiintyvyyttä Suomessa
 - Seurata epideemisten influenssavirusten geneettistä ja antigeenistä muuntumista verrattuna rokoteviruksiin
 - Kerätä ja toimittaa epideemisiä influenssaviruksia WHO:lle käytettäväksi rokotteisiin
 - Seurata influenssavirusten lääkeaineresistenssin kehittymistä
 - Tunnistaa epätavallisia, uusia influenssaviruksia ja niiden aiheuttamia epidemioita
- Seurata vakavia tehohoitoa vaativia influenssainfektioita sekä tunnistaa tekijöitä, jotka altistavat vakavalle taudinkuvalle
- Arvioida influenssainfektioiden tautitaakkaa (sairastavuus ja kuolleisuus)
- Arvioida influenssarokotteen tehoa

4 Seurantamenetelmät

Sovituissa avohoidon anturipisteissä ja sairaaloiden tehohoitoyksiköissä voidaan kerätä potilasnäytteitä taustatietoineen. Sen lisäksi hyödynnetään samoista avohoitopisteistä Avohilmoon kerättyjä käyntisyytietoja.

4.1 Seurantajakso

Seuranta tehdään vähintään viikkojen 40–20 (lokakuu–toukokuu) välisenä aikana. Influenssavirusseurannan ohella on mahdollista seurata jo tunnettujen (mm. RS-, adeno-, parainfluenssa-, rino-, korona-, entero- ja metapneumovirus, Mycoplasma pneumoniae -bakteeri) sekä aiemmin tuntemattomien hengitystieinfektioiden aiheuttajien esiintymistä. Erikseen sovituissa paikoissa seuranta tehdään koko vuoden ajan.

4.2 Seurantapisteeet

Seurantapisteen (avohoidon anturipisteet ja sairaalan tehohoitoyksiköt) valinnassa huomioidaan niiden maantieteellinen sijainti, väestöpohja ja hoitokäyntien määrä. Seurantapisteen tulisi edustaa maantieteellisesti mahdollisimman kattavasti koko Suomea. Seurantapistettä käyttävän väestöpohjan tulisi kattaa kaikki ikäryhmät huomioiden sukupuolten tasainen jakautuminen eri ikäryhmissä. Seurantapisteen henkilökunnan sitoutumisella on keskeinen rooli seurannan onnistumiselle, mikä myös vaikuttaa seurantapisteen valintaan.

5 Seurannan toteutus

5.1 Tapauksien etsiminen

Influenssavirusten virologista seuranta (näytteenotto) varten avohoidon anturipisteiden hoitavat lääkärit tai sairaanhoitajat valitsevat tutkittavat tapaukset potilaskäyntien yhteydessä. Influenssakauden aikana (viikot 40–20) hengitystie-eritenäytteitä otetaan esimerkiksi jokaisena arkipäivänä (maanantai–perjantai) 1–2 ensimmäiseltä potilaalta tai viikon alussa 3–5 ensimmäiseltä potilaalta, jonka kliininen

diagnoosi on akuutti hengitystieinfektio (ARI, acute respiratory infection) ja/tai influenssan kaltainen tauti (ILI, influenza-like illness) (tarkemmat määritelmät s. 7–8). Näytemääristä ja ajanjaksosta, jolloin seuranta toteutetaan, sovitaan kunkin avohoidon anturipisteen kanssa erikseen.

Vakavien influenssainfektioiden seuranta tapahtuu sairaaloiden tehohoitoyksiköissä. Sairaalan tehohoitoyksikön hoitava lääkäri valitsee tutkittavat potilaat, joiden kliininen diagnoosi on vakava akuutti hengitystieinfektio (SARI; severe acute respiratory infection; tarkempi määritelmä s.8). Vakavien tehohoitoa vaativien hengitystieinfektioiden seuranta toteutetaan ympäri vuoden eikä tutkittaviin näytemääriin aseteta rajoitteita ilman perusteltua syytä.

5.2 Näytteenotto

Avohoidon anturipisteistä kerätään seuranta varten viikoittain ennalta sovittu määrä hengitystie-eritteenäytteitä (nenä-nielutikkunäyte) potilaista, joiden taudinkuva täyttää alla kuvatut akuutin hengitystieinfektion (ARI) ja/tai influenssan kaltaisen taudin (ILI) kriteerit.

Tehohoidossa olevilta potilailta, joiden taudinkuva on vakava akuutti hengitystieinfektio (SARI), kerätään hengitystie-eritteenäyte (nenä-nielutikkunäyte, imulima- tai huuhtelunäyte nenänielusta, henkitorvesta tai keuhkosta).

Seurantaan liittyvät laboratoriotutkimukset suoritetaan THL:ssä maksutta. Lähettäjä maksaa ainoastaan näytteen lähetykskulut. Seurantanäytteiden kerääminen tapahtuu normaalin potilashoidon tai epidemiaselvityksen yhteydessä. Potilaan taudin hoidon edellyttämät näytteet otetaan erikseen tavanomaisen käytännön mukaan.

5.3 Influenssan kaltaisten tautitapausten seurantamääritelmät

<https://ecdc.europa.eu/en/infectious-diseases-public-health/surveillance-and-disease-data/eu-case-definitions>

Henkilöt, joilla on vähintään jokin seuraavista taudinkuvista:

Akuutti hengitystieinfektio (ARI, acute respiratory infection)

- äkillinen oireiden alku
- ja
- vähintään yksi seuraavista neljästä hengitystieoireesta:
 - yskä
 - kurkkukipu
 - hengenahdistus
 - nenän tukkoisuus
- ja
- hoitavan lääkärin arvio siitä että sairaus johtuu infektiosta

Influenssan kaltainen tauti (ILI, influenza-like illness)

- äkillinen oireiden alku
- ja
- vähintään yksi seuraavista neljästä yleisoireesta:
 - kuume tai kuumeilu
 - yleinen huonovointisuus
 - päänsärky
 - lihassärky

- ja
- vähintään yksi kolmesta hengitystieoireesta:
 - yskä
 - kurkkukipu
 - hengenahdistus

Vakava, tehohoitoa vaativa akuutti hengitystieinfektio (SARI, severe acute respiratory infection)

- potilaan kliininen taudinkuva vastaa akuuttia hengitystieinfektiota (kts. yllä mainittu ARI-määritelmä)
- ja
- vaatii tehohoitoa

5.4 Kerättävät tiedot potilaista, joilta on otettu hengitystie-eritenäyte

Lähetelomakkeelle (liite 1) kirjataan taustatiedot kaikista potilaista, joilla on todettu joko ARI, ILI tai SARI ja joilta otetaan hengitystie-eritenäyte seurantaa varten. Jokaisesta potilaasta täytetään yksi lähetelomake.

Lähetelomakkeen kentät:

Lähettäjä

Merkitään avoterveydenhoidon anturipisteen tai sairaalan tehohoitoyksikön yhteystiedot, jossa tutkittava on hoidettavana tai on hoidettu.

Tutkittava

Merkitään tutkittavan tiedot tai potilaan henkilötietotarra liimataan lähetteen kääntöpuolelle varattuun paikkaan.

Tutkittava: Potilaan etunimi ja sukunimi.

Henkilötunnus: Potilaan koko henkilötunnus. Mikäli henkilötunnusta ei ole tiedossa, merkitään syntymäaika.

Sukupuoli: Tutkittavan sukupuoli

Lähettäjän näytteen numero (lähettäjä täyttää):

Näytteen tunnistenumero, jonka lähettäjä antaa näytteelle.

Näytteen numero (THL täyttää):

Näytteen tunnistenumero, joka annetaan THL:ssa kullekin saapuvalla näytteelle.

Näyte saapunut (THL täyttää):

Päivä, jolloin tutkittavan näyte on vastaanotettu THL:ssä.

Lääkärin/hoitajan nimi ja puhelinnumero:

Potilasta hoitavan lääkärin tai sairaanhoitajan nimi ja puhelinnumero.

Diagnoosi:

Ilmoitetaan taudinkuva (ARI, ILI tai SARI), jonka perusteella näyte on otettu.

Matkustusanamneesi:

Mikäli potilas on matkustanut viikon sisällä ennen sairastumistaan/ensimmäisten oireiden ilmenemistä, merkitään matkustuspaikkakunta tai -maa.

Sairastumispaikkakunta:

Paikkakunta, missä hengitystieinfektion ensimmäiset oireet ovat ilmenneet tai saaneet alkunsa.

Lääkärissäkäyntipvm (vain avohoitopiste täyttää):

Päivä, jolloin potilas on käynyt lääkärin ja/tai sairaanhoitajan vastaanotolla.

Ensimmäisten oireiden alkupvm:

Päivä, jolloin potilaalla oli ensimmäisiä hengitystieinfektion oireita. Jos tätä tietoa ei ole saatavilla, jätetään kohta täyttämättä.

Tutkittavan taustatiedot:

Raskaana ja raskausviikot: Tutkittavan raskaus ja raskausviikot.

Terveydenhuollon työntekijä: Tutkittava on potilashoitotyötä tekevä terveydenhuollon tai sosiaali-alan henkilö.

Pitkäaikaissairauksia:

Merkittään, mikäli tutkittavalla on yksi tai useampi alla mainituista terveydentilaan vaikuttavista sairauksista.

Sydänsairaus: Säännöllistä lääkitystä vaativa sydänsairaus.

Krooninen keuhkosairaus/astma: Krooninen keuhkosairaus, esimerkiksi toistuvasti tai säännöllisesti lääkitystä vaativa astma.

Krooninen aineenvaihduntasairaus/diabetes: Krooninen aineenvaihduntasairaus, kuten tabletti- tai insuliinihoitoa vaativa diabetes.

Krooninen maksan vajaatoiminta

Krooninen munuaisten vajaatoiminta

Krooninen neurologinen sairaus: Krooninen neurologinen sairaus tai hermolihastauti.

Vastustuskykyä heikentävä tauti tai hoito

Huomattava ylipaino: Kliinisesti todettu ylipaino (merkintä tutkittavan painosta ja pituudesta) tai tutkittavan painoindeksi eli BMI ≥ 30 . Painoindeksi saadaan jakamalla tutkivan paino pituuden neliöllä.

Tutkittava on siirretty sairaalahoitoon (vain avohoitopiste täyttyä): Merkitään tieto, mikäli potilas on lähetetty avohoitopisteestä sairaalahoitoon.

Tutkittava on tehohoidossa (vain tehohoitoyksikkö täyttyä): Merkitään tieto, mikäli potilas tarvitsee sairaalahoidon aikana tehohoitoa.

Ventilaattori ja/tai ARDS ja/tai kuolema: Mikäli potilas on tehohoidon aikana tarvinnut ventilaattorihoitoa ja/tai hänelle on kehittynyt akuutti hengitysvajavuus oireyhtymä (ARDS) ja/tai hän on kuollut, merkitään tästä tieto lomakkeeseen. Tehohoidoksi katsotaan vähintään 24 tunnin hoito (käytännössä vuorokauden vaihtumisen yli) teho-osastolla tai -valvonnassa. Ventilaattorihoidoksi katsotaan, mikäli potilas on saanut ventilaattorihoitoa vähintään 24 tuntia (käytännössä vuorokauden vaihtumisen yli).

Rokotustiedot:

Tieto tutkittavan influenssarokotuksesta. Mikäli tutkittava on saanut influenssarokotteen kolmen viime vuoden aikana, merkitään viimeisin vuosi ja kuukausi milloin rokote on annettu.

Viruslääkitys:

Jos tutkittava on saanut viruslääkettä (esim. Tamiflu/Relenza) influenssainfektion hoitoon, merkitään mitä lääkettä saanut ja milloin lääkitys on aloitettu.

Lisätietoja:

Tietoja, jotka liittyvät esim. potilaan terveydentilaan ja/tai kyseiseen sairauteen.

Näytteet ja näytteenottopäivämäärä:

Tutkittavalta otetun näytteen laatu ja näytteenottopäivämäärä.

NNT = yhdistetty nenä- ja nielutikkunäyte

Mikäli näyte on muu kuin edellä mainittu, merkitään kyseiseen kohtaan näytteen tyyppi.

5.5 Käyntisyseuranta

Käyntisyseurantaa toteutetaan perusterveydenhuollossa käyttäen hyväksi ajantasaista Avohilmo- tiedonkeruuta, joka sisältää tietoa ARI- tai ILI-perusteista tapahtuneista potilaskäynneistä.

Vastaanottokäynnit kirjataan seuraavin ICPC-2 -luokituskoodein:

Akuutti hengitystieinfektio

- ylähengitysteiden tulehdus eli flunssa, R74
- akuutti keuhkoputken tulehdus, R78
- keuhkokuume, R81

Influenssan kaltainen tauti

- kliinisesti tai näyttein varmistettu influenssa, R80

Mikäli avohoidon anturipiste käyttää ICD10-luokitusta, kirjataan influenssakäynnit seuraavilla koodeilla:

- J09 influenssa, aiheuttaja tietyt tunnistetut virustyypit
- J11.1 influenssan akuutti ylähengitystieinfektio, virusta ei osoitettu
- J11.8 influenssa ja muu oireisto, virusta ei osoitettu
- J11.0 influenssa ja keuhkokuume, virusta ei osoitettu

5.6 Tartuntatautirekisteri

Influenssavirusdiagnoosiikkaa tekevät laboratoriot ilmoittavat kaikki positiiviset influenssa A ja B -löydökset THL:n ylläpitämään valtakunnalliseen tartuntatautirekisteriin. Ominaisuuskenttään voidaan merkitä tieto influenssa A -viruksen alatyypistä esim. H1pdm09 tai H3 ja influenssa B -viruksen kehityshaarasta (Yamagata tai Victoria).

5.7 Sairaalajaksojen seuranta

Influenssan aiheuttamaa tautitaakkaa voidaan arvioida analysoimalla Sosiaali- ja terveydenhuollon hoitoilmoitusjärjestelmään (HILMO) ilmoitettuja hoitajaksoja, joille on annettu joko influenssaan tai sen komplikaatioihin liittyvä ICD-10 tautiluokan mukainen koodi (liite 2). Influenssan aiheuttama kuormitus terveydenhuollolle sekä tautitaakan arviointi voidaan tehdä joko takautuvasti influenssakauden päätyttyä tai kauden aikana jos HILMO-tiedot ovat saatavilla kattavasti ja ajantasaisesti. Tautitaakan arviointi tehdään ikäryhmittäin verraten aiempiin influenssakausiin.

5.8 Kuolleisuusseuranta

Kaikki kuolemantapaukset saadaan Väestörekisterikeskuksen muutostietopalvelusta. Influenssaan liittyvää ylikuolleisuutta arvioitaessa verrataan epidemiakauden aikana esiintynyttä kokonaiskuolleisuutta kauden ulkopuolella esiintyneeseen kuolleisuuteen. Kuolleisuusseuranta toteutetaan joko ajantasaisesti tai takautuvasti epidemiakauden päätyttyä. Kuolleisuusvertailuja tehdään ikäryhmittäin verraten aiempiin influenssakausiin.

Tarvittaessa tapauskuolleisuutta voidaan arvioida yhdistämällä Tartuntatautirekisteriin ilmoitetut laboratoriovarmistetut influenssatapaukset Väestörekisterikeskuksen muutostietopalvelun kuolleisuustietoihin.

Tarvittaessa tapauskuolleisuutta voidaan arvioida yhdistämällä Tartuntatautirekisteriin ilmoitetut laboratoriovarmistetut influenssatapaukset Väestörekisterikeskuksen muutostietopalvelun kuolleisuustietoihin.

5.9 Muut mahdolliset seurantamenetelmät

- Laitosepidemioiden seuranta, erityisesti jos niihin liittyy kuolemantapauksia
- Kansalaisten yhteydenotot (esim. puhelinsoitot) terveydenhoitajille influenssakauden aikana
- Kuume- ja antiviraalilääkkeiden myynti ja käyttö
- Koululaisten poissaolomäärät
- Palvelusvapaat varuskunnissa johtuen ARI- tai ILI-diagnoosista
- Kansalaisten influenssaan ja hengitystieinfektioihin liittyvät internethaut esim. terveysportti.fi ja google-haut.

6 Virologiset jatkotutkimukset

Influenssavirusinfektioiden seurannassa käytetään ensisijaisesti herkkää viruksen nukleiinihapon tunnistusmenetelmää (reaaliaikaista PCR-menetelmää). Menetelmän avulla on hengitystie-eritenäytteestä mahdollista erottaa eri taudinaiheuttajat toisistaan, tunnistaa influenssaviruksen tyyppi sekä tarvittaessa sen alatyypin tai kehityshaara.

Hengitystie-eritenäytteistä tehdään lisäksi influenssavirusseurannan kannalta tärkeitä jatkotutkimuksia. Jatkotutkimusten avulla pyritään selvittämään influenssaviruksissa tapahtuvia geneettisiä ja antigeenisia muutoksia sekä lääkeaineherkkyyttä. Edellä mainittuja tutkimuksia varten osasta influenssapositiivisista hengitystie-eritenäytteistä monistetaan viruksen eri geenejä sekä eristetään infektion aiheuttanut influenssavirus. Influenssaviruksista valitaan vuosittain edustava otos, joka toimitetaan WHO:lle mahdollisesti rokotteisiin sisällytettäväksi.

Tutkimusnäytteistä todettujen muiden taudinaiheuttajien jatkotutkimuksia tehdään tarvittaessa tai erillisinä tutkimushankkeina.

7 Tietojen analysointi ja raportointi

Seurannan eri osioiden tulokset (laboratoriotulokset ja käyntisyysseuranta) kootaan ajantasaiseksi influenssakatsaukseksi. Influenssakauden aikana katsausta päivitetään yhden–kahden viikon välein, epidemiakauden ulkopuolella tarvittaessa.

Virologiset laboratoriotestitulokset analysoidaan laboratoriotestien varmistuttua ja tulokset raportoidaan potilaan hoitopaikkaan.

Tartuntatautirekisteriin ilmoitetut influenssa A ja B -tapaukset raportoidaan sekä epidemiakausittain että viikoittain, ja lisäksi ikäryhmiin ja sairaanhoitopiireihin jaoteltuna.

Lisäksi raportoidaan seuraavia tietoja:

- avohoidon ILI-käyntien lukumäärät ja/tai osuudet (%) kaikista käynneistä viikoittain
- avohoidon ILI-käyntien lukumäärät ja/tai osuudet (%) kaikista käynneistä sairaanhoitopiireittäin
- viikoittaiset influenssaviruslöydösten lukumäärät viruksen tyyppin ja alatyypin/kehityshaaran mukaan ja osuudet (%) kaikista tutkituista näytteistä
- influenssaviruslöydösten lukumäärät anturipisteittäin (kumulatiivinen)

- RSV-löydösten lukumäärät viikoittain ja ikäryhmittäin
- muiden hengitystietaudinaiheuttajien löydösten lukumäärät viikoittain
- vakavista, tehohoitoa vaativista hengitystieinfektiotapauksista todetut virukset ja kuvaus sairastuneiden ikäryhmistä ja muista taustatiedoista

Kansallisen raportoinnin lisäksi seurannan tuloksista raportoidaan ECDC:n ylläpitämään TESSy (The European Surveillance System) -järjestelmään, jonka kautta seurannan tulokset välittyvät myös WHO:lle.

8 Palaute

Palaute tuloksista pyritään antamaan muodossa, joka on käyttökelpoista osallistuville avohoidon anturipisteille ja sairaaloiden tehohoitoyksiköille.

Virologisten näytteiden laboratoriotulosten varmistuttua kustakin näytteestä lähetetään vastauskirje näytteen lähettäjälle.

Ajantasainen influenssakatsaus julkaistaan THL:n ylläpitämällä www.influenssa.fi -sivuilla. Sivut sisältävät myös yleistä tietoa influenssainfektioista ja niiden ehkäisystä, annetuista rokotemääristä ja rokotteen tehosta sekä tietoja kansainvälisestä influenssatilanteesta.

Kunkin influenssakauden loputtua kootaan seurannan tuloksista yhteenveto, joka julkaistaan vuosittain ilmestyvässä Tartuntataudit Suomessa -raportissa.

9 Luottamuksellisuus ja tietosuojanäkökohdat

THL:llä on tartuntatautilain ja -asetuksen mukaan lupa toteuttaa hengitystieinfektioiden aiheuttajamikrobien otosseuranta. Otosseurannan tavoitteena on tunnistaa hengitystieinfektioita aiheuttavia mikrobeja ja niiden ominaisuuksia.

Osallistuminen influenssavirusinfektioiden seurantaohjelmaan on vapaaehtoista.

Seurantaan liittyvien laboratorionäytteiden otto ja taustatietojen keruu tapahtuu ensisijaisesti tutkittavan luvalla. Tutkittava ja/tai hänen edustajansa täyttää suostumuslomakkeen, joka toimitetaan näytteen mukana THL:n asiantuntijamikrobiologian yksikköön. Potilaan asemaan ja oikeuksiin perustuvan lain mukaan alaikäisen tutkittavan kohdalla suostumus hengitystie-eritenäytteen ottoon tulee tehdä yhteisymmärryksessä hänen kanssaan, mikäli hän ikänsä ja kehitystasonsa perustella kykenee päättämään hoidostaan. Tällöin suostumuslomakkeen allekirjoittaa huoltajan tai hänen edustajansa lisäksi alaikäinen tutkittava.

Vakavissa, tehohoitoa vaativissa tai kuolemaan johtavissa tautitapauksissa tutkittavan lupaa ei aina ole mahdollista saada. Tartuntatautilain mukaan otosseurantaan kuuluvan vakavan infektiion vuoksi teho-hoidossa olevalta potilaalta suostumus voidaan pyytää jälkikäteen, jos mahdollista.

Tietoja, joita influenssainfektioiden seurantaohjelma saa osallistuvilta avohoidon anturipisteiltä ja sairaaloiden tehohoitoyksiköiltä, käsitellään luottamuksellisesti ja tietosuojasäädökset huomioiden. Tietoja käytetään vain tässä käsikirjassa esitettyihin tarkoituksiin. Yksittäisen henkilön/potilaan tietoja ei raportoida siinä muodossa, että yksittäisen henkilön tunnistaminen olisi mahdollista.

Lähettäjä

Näytteenottoaika: _____

Vastausosoite: _____

Tutkittava

Etunimi: _____

Sukunimi: _____

Henkilötunnus: _____ Mies
 Nainen

Lähettäjän näytteen numero: _____

Näytteen numero: _____ (THL täyttää)

Näyte saapunut THL:ään: _____ (THL täyttää)

Henkilötietotarralle paikka kääntöpuolella →

Lääkärin/hoitajan nimi: _____ Puhelinnumero: _____

Diagnoosi _____

Sairastumispaikkakunta _____

Matkustusanamneesi
viikko ennen sairastumista: _____

Lääkärissäkäyntipvm _____ Ensimmäisten oireiden alkupvm _____

Tutkittavan taustatiedot

- Raskaana Raskausviikot _____
- Terveydenhuollon työntekijä

Pitkäaikaissairauksia:

- sydänsairaus krooninen keuhkosairaus/astma krooninen aineenvaihduntasairaus/diabetes
- krooninen maksan vajaatoiminta krooninen munuaisten vajaatoiminta
- krooninen neurologinen sairaus vastustuskykyä heikentävä tauti/hoido
- huomattava ylipaino (paino _____ pituus _____) tai BMI \geq 30
- Tutkittava on siirretty sairaalahoitoon (avohoitopiste täyttää)
- Tutkittava on tehohoidossa (tehohoitoyksikkö täyttää)
- ventilaattori ARDS kuolema

Rokotustiedot:

kausi-influenssarokote ei kyllä _____ vuosi _____ kuukausi

Virusrölkitys:

ei kyllä mitä _____ milloin _____

Lisätietoja:**Näytteet:**

- nenä- ja nielutikkunäyte (NNT) pvm _____
- muu, mikä _____ pvm _____

Hengitystieinfektioiden virologiseen seurantaan tulevat näytteet tutkitaan maksutta.

Näytteenotto-ohjeet kääntöpuolella

www.thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos • Virologian laboratorio
PL 30, 00271 Helsinki
puh/tel +358 29 524 6116
influenssa@thl.fi

paikka henkilötietotarralle

Näytteenottovälineitä ja lähetteitä tilataan sähköpostitse influenssa@thl.fi.

Näytteenottovälineet:

- nylonnukkainen näytteenottotikku (2 kpl)
- kuljetusnesteputki
- putkeen merkitään tutkittavan nimi, henkilötunnus ja näytteenottopäivä

Näytteenotto:

- työnnä näytteenottotikku 3–5 cm sieraimen
- hankaa nenän limakalvoja kierto- ja kiertoliikkeellä
- toista samalla tikulla toisesta sieraimesta
- katkaise tikku kuljetusnesteputkeen
- hankaa toisella tikulla nielua, nielunkaarta ja nielun takaseinää
- katkaise tikku samaan kuljetusnesteputkeen nenätikun kanssa
- sulje putki huolellisesti
- säilytä näyte jääkaapissa
- lähetä näytteet laboratorioon mahdollisimman pian

Lähete:

- ”Hengitystieinfektioiden virologinen seuranta” lomake (käännä)
- täytä huolellisesti kaikki kohdat

Näytteiden lähetyks:

- pakkaa jokainen näyte omaan Minigrip-pussiin imutyynyn kanssa
- pussit pakataan styroks-säiliöön, jossa on kylmävaraajia
- styroks-säiliö pakataan keltamustaraidalliseen pahvilaatikkoon
- laatikossa on oltava UN3373 sekä BIOLOGINEN MATERIAALI, KATEGORIA B -tarrat (perustuu kansainvälisiin sääntöihin)
- lähettäjä maksaa postimaksun
- <https://www.posti.fi/liitteet-yrityksille/ohjeet/laboratorionaytteiden-lahettaminen-ohje.pdf>

Lähetysosoite:

THL
Virologian laboratorio
PL 30
00271 Helsinki

Tulokset:

- tulokset vastataan kirjallisesti

Asiakaspalaute: Toimintaamme koskevat palautteet pyydämme lähettämään sähköpostitse influenssa@thl.fi

www.thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos • Virologian laboratorio
PL 30, 00271 Helsinki,
puh/tel +358 29 524 6116
influenssa@thl.fi

Liite 2. Sairaalahoittoa vaativien influenssatapausten arviointiin käytetyt ICD-10 tautiluokituskoodit, joiden katsotaan liittyvän influenssaan tai sen komplikaatioihin diagnoosiryhmittäin.

Diagnoosiryhmä	ICD-10 -tautiluokkakoodi
Influenssa	G051F, G051O, H671B, J09, J091, J091A, J091B, J099, J10, J100, J101, J101A, J101B, J101C, J108, J108A, J108B, J108C, J11, J110, J111, J111A, J111B, J111C, J118, J118A, J118B, J118C, I411A
Virus- tai määrittelemätön pneumonia	J12, J120, J121, J122, J128, J129, J18, J180, J181, J182, J188, J189
Bakteeripneumonia	J13, J139, J139A, J139B, J14, J149, J149A, J149B, J15, J150, J151, J152, J153, J154, J155, J156, J156A, J157, J158, J159, J16, J160, J168, J170, J170A, J170B, J170C, J170D, J170E, J170F, J170H, J171, J171A, J171B, J171C, J171D, J172, J172A, J172B, J172C, J172D, J173, J173A, J173B, J173C, J178, J178A, J178B, J178C
Kuumekouristus	R560
ARDS	J96, J960, J969

ICD-10, kansainvälisen tautiluokituksen 10.versio

ARDS, acute respiratory distress syndrome, akuutti hengitysvajavuusoireyhtymä

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

Influenssavirustartuntojen otosseurannan tiedote,
alle 15-vuotiaan huoltaja, 9.11.2017

Pyyntö osallistua influenssavirustartuntojen otosseurantaan

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) pyytää suostumustanne alle 15-vuotiaan lapsenne osallistumisesta influenssavirustartuntojen otosseurantaan. Tartuntatautiin otosseuranta on yksi THL:n tartuntatautilaissa (1227/2016) säädetyistä tehtävistä. Influenssavirustartuntojen otosseurannan tavoitteena on seurata influenssavirustartuntojen aiheuttamia infektioita Suomessa sekä tunnistaa hengitystieinfektioita aiheuttavia mikrobeja, erityisesti influenssavirusia, ja niiden ominaisuuksia.

Jos päätätte osallistua seurantaan, teitä ja lastanne pyydetään allekirjoittamaan seuraavalla sivulla oleva suostumus. Te ja lapsenne voitte kieltäytyä osallistumasta seurantaan, keskeyttää osallistumisenne tai peruuttaa suostumuksenne syytä ilmoittamatta milloin tahansa ilman, että se vaikuttaa lapsenne oikeuteen saada tarvitsemaansa hoitoa.

Otosseurannassa lapseltanne otetaan nylontikulla sipaisemalla näyte nenästä ja nielusta. Joskus näyte voidaan myös ottaa imemällä limaa nenänielusta. Näytteenotto on kivutonta ja nopeaa, mutta se voi aiheuttaa ohimenevää ärsytystä limakalvolla. Näytteen ottamisen lisäksi täytetään lähete, johon merkitään henkilötiedot ja terveydentilaan liittyviä taustatietoja. Tartuntatautilain perusteella THL:llä on oikeus yhdistää näyte- ja taustatiedot valtakunnallisten henkilörekisterien tietoihin. Tietoja käytetään tartuntatautiin seurantaan, torjuntaan, viranomaistoimintaan, tilastointiin ja tutkimukseen kansallisesti sekä kansainvälisten sopimusten ja säädösten mukaisessa yhteistyössä. Maailman terveysjärjestö (WHO) käyttää tietoja antaessaan suosituksen vuosittaisen influenssarokotteen koostumuksesta. Lapsenne tietoja käsitellään luottamuksellisesti, eikä niitä julkisteta missään yhteydessä. Suoria henkilötunnuksia (nimi ja syntymäaika tai henkilötunnus) ei luovuteta THL:n ja näytteenotosta vastanneen terveydenhuollon toimintayksikön ulkopuolelle.

Näytteenottoon ja lähetteen täyttämiseen kuluu 5–10 minuuttia. Osallistumisesta ei tule lapsellenne varsinaista henkilökohtaista hyötyä. Osallistuminen on teille maksutonta.

Näyte tutkitaan THL:n laboratoriossa. Influenssavirusten lisäksi näytteestä voidaan tutkia muiden virusten ja bakteerien, myös tällä hetkellä tuntemattomien, esiintymistä hengitysteissä ja näiden mikrobin ominaisuuksia. THL voi luovuttaa näytteestä eristettyjä mikrobikantoja ja mikrobin geenituotteita muihin tutkimuslaboratorioihin. Näissä tapauksissa THL ei luovuta lapsenne yksilöiviä tunnistetietoja. Koska tuloksen saaminen kestää joitakin päiviä, ei sitä voida käyttää tehtaessä lapsenne hoitoa koskevia päätöksiä. Tuloksesta THL ilmoittaa hoitopaikkaan, jolloin saadaan tietoa paikkakunnalla liikkeellä olevista taudinaiheuttajista.

Influenssavirukset aiheuttavat epidemioita vuosittain pääasiassa marraskuun ja huhtikuun välisenä aikana. Influenssavirusten aiheuttama tauti vaihtelee lievistä hengitystieinfektioista vakavaan sairaalahoitoa vaativaan tautiin. Influenssavirukset muuntuvat nopeasti, ja siksi niiden aiheuttamien tartuntojen määrä ja vakavuus voi vaihdella paljon eri vuosina. Talvikausina kiertää myös runsaasti muita hengitystieinfektioita aiheuttavia mikrobeja, joista moni esiintyy samanaikaisesti influenssan kanssa.

Tarkempia tietoja saatte tutkimuksesta näytteenotosta vastaavan terveydenhuollon yksikön lääkäriltä tai hoitajalta sekä THL:stä.

Lisätietoja:

Niina Ikonen, erityisasiantuntija
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos,
Terveysturvallisuusosasto, Asiantuntijamikrobiologian yksikkö
puh: 029 524 8413
sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntijaryhmä:

Niina Ikonen, erityisasiantuntija; Satu Murtopuro, erikoistutkija; Anu Haveri, tutkija; Mikko Virtanen, tilastotutkija; Hanna Nohynek, ylilääkäri; Carita Savolainen-Kopra, asiantuntijamikrobiologian yksikön päällikkö, johtava asiantuntija; Outi Lyytikäinen, tutkimusprofessori
Sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi

www.thl.fi

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

Suostumusasiakirja osallistumisesta
influenssavirustartuntojen otosseurantaan,
alle 15-vuotiaan huoltaja ja lapsi, 9.11.2017

SUOSTUMUSASIAKIRJA: Influenssavirustartuntojen otosseuranta

Suostumus:

Olen saanut influenssavirustartuntojen otosseurantaan koskevan tiedotteen ja lukenut sen. Terveystieteiden tutkimuskeskityksen henkilökunta on myös suullisesti kertonut minulle otosseurannan tarkoituksen ja toimenpiteet. Minulla on ollut mahdollisuus tehdä otosseurantaan koskevia kysymyksiä ja olen tietoinen, että osallistumisemme on vapaaehtoista ja voimme vetäytyä tutkimuksesta syytä ilmoittamatta milloin tahansa.

Osallistumme tähän seurantaan ja annan luvan influenssavirustartuntojen otosseurantaan suorittaville ja sitä seuraaville viranomaisille tutustua näytteenoton yhteydessä täytettävän lähetteen tietoihin ja niihin yhdistettäviin valtakunnallisten henkilörekisterien tietoihin. Näitä tietoja ja lapseni näytteitten tutkimustuloksia saa käyttää tiedotteessa kuvattuihin tarkoituksiin. Lapseni henkilötietoja ei missään yhteydessä julkisteta.

kyllä Minuun saa ottaa myöhemmin yhteyttä

Tutkittavan nimi

Henkilötunnus

Huoltajan nimi

Henkilötunnus

Kotikunta

Puhelin

Päiväys

Allekirjoitus (huoltaja)

Suostumus (alle 15-vuotias lapsi):

Lääkäri tai hoitaja on kertonut minulle influenssavirustartuntojen otosseurannasta ja näytteenotosta. Minä sain esittää kysymyksiä otosseurannasta. Tiedän, että otosseurantaan osallistuminen on vapaaehtoista ja voin kieltäytyä siitä.

Tutkittavan allekirjoitus (alle 15-vuotias lapsi)

Olen kertonut tutkittavan huoltajalle ja lapselle tästä tutkimuksesta tiedotteen mukaisesti ja otan vastaan tämän suostumuksen.

Suostumuksen vastaanottajan allekirjoitus

Paikka ja päiväys

Nimen selvitys

Tästä suostumusasiakirjasta on annettu kopio osallistujalle ja alkuperäinen on tallennettu terveydenhuollon toimintayksikön (THL) otosseurannan arkistokansioon.

www.thl.fi

Terveystieteiden tutkimuskeskitys • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

Pyyntö osallistua influenssavirustartuntojen otosseurantaan

Sinulla on oireita, joiden aiheuttaja voi olla influenssavirus tai jokin muu hengitystietulehduksen aiheuttava virus tai bakteeri. Ihmiset saavat influenssan yleensä talvella, mutta joskus myös syksyllä tai keväällä. Influenssa voi muistuttaa tavallista flunssaa. Joskus se voi myös olla vakava tauti. Virus tarttuu yskimällä tai käsien kautta.

Influenssavirukset muuttuvat nopeasti. Siksi viruksia ja niiden leviämistä tutkitaan koko ajan. Viruksia tutkii Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL).

Pyydämme sinua mukaan tähän influenssavirustartuntojen otosseurantaan. Viruksen leviämistä tutkitaan ottamalla ihmisiltä näytteitä nenästä. Otosseurantaan osallistuminen on vapaaehtoista ja voit kieltäytyä siitä.

Näytteenotto ei satu. Sinulta otetaan nylontikulla nenästä ja kurkusta hieman limaa. Kun näyte on otettu, sinulta ja vanhemmaltasi kysytään terveytesi liittyviä tietoja. Tiedot pidetään salassa.

Sinusta otettu näyte tutkitaan THL:n laboratoriossa. Sinua hoidetaan omassa hoitopaikassasi. Sinne lähetetään myöhemmin tieto siitä, oliko näytteessä influenssaviruksia tai muita taudinaiheuttajia.

Lääkäri tai hoitaja vastaa mielellään kysymyksiisi.

Lisätietoja:

Niina Ikonen, erityisasiantuntija
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos,
Terveysturvallisuusosasto,
Asiantuntijamikrobiologian yksikkö
puh: 029 524 8413
sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntijaryhmä:

Niina Ikonen, erityisasiantuntija; Satu Murtopuro, erikoistutkija; Anu Haveri, tutkija; Mikko Virtanen, tilastotutkija; Hanna Nohynek, ylilääkäri; Carita Savolainen-Kopra, asiantuntijamikrobiologian yksikön päällikkö, johtava asiantuntija; Outi Lyytikäinen, tutkimusprofessori
Sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi

www.thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

Pyyntö osallistua influenssavirustartuntojen otosseurantaan

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) pyytää sinua osallistumaan influenssavirustartuntojen otosseurantaan. Tartuntatautiin otosseuranta on yksi THL:n tartuntatautilaissa (1227/2016) säädetyistä tehtävistä. Influenssavirustartuntojen otosseurannan tavoitteena on seurata influenssavirustartuntojen aiheuttamia infektioita Suomessa sekä tunnistaa hengitystieinfektioita aiheuttavia mikrobeja, erityisesti influenssavirusia, ja niiden ominaisuuksia.

Jos päätät osallistua seurantaan, sinua pyydetään allekirjoittamaan seuraavalla sivulla oleva suostumus. Huoltajallesi ilmoitetaan osallistumisestasi. Voit kieltäytyä osallistumasta seurantaan, keskeyttää osallistumisesi tai peruuttaa suostumuksesi syytä ilmoittamatta milloin tahansa ilman, että se vaikuttaa oikeuteesi saada tarvitsemaasi hoitoa.

Otosseurannassa sinulta otetaan nylontikulla sipaisemalla näyte nenästä ja nielusta. Joskus näyte voidaan myös ottaa imemällä limaa nenänielusta. Näytteenotto on kivutonta ja nopeaa, mutta se voi aiheuttaa ohimenevää ärsytystä limakalvolla. Näytteen ottamisen lisäksi täytetään lähete, johon merkitään henkilötiedot ja terveydentilaan liittyviä taustatietoja. Tartuntatautilain perusteella THL:llä on oikeus yhdistää näyte- ja taustatiedot valtakunnallisten henkilörekisterien tietoihin. Tietoja käytetään tartuntatautiin seurantaan, torjuntaan, viranomaistoimintaan, tilastointiin ja tutkimukseen kansallisesti sekä kansainvälisten sopimusten ja säädösten mukaisessa yhteistyössä. Maailman terveysjärjestö (WHO) käyttää tietoja antaessaan suosituksen vuosittaisen influenssarokotteen koostumuksesta. Henkilötietojasi käsitellään luottamuksellisesti, eikä niitä julkisteta missään yhteydessä. Suoria henkilötunnisteitasi (nimi ja syntymäaika tai henkilötunnus) ei luovuteta THL:n ja näytteenotosta vastanneen terveydenhuollon toimintayksikön ulkopuolelle.

Näytteenottoon ja lähetteen täyttämiseen kuluu 5–10 minuuttia. Osallistumisesta ei tule sinulle varsinaista henkilökohtaista hyötyä. Osallistuminen on sinulle maksutonta.

Näyte tutkitaan THL:n laboratorioissa. Influenssavirusten lisäksi näytteestä voidaan tutkia muiden virusten ja bakteerien, myös tällä hetkellä tuntemattomien, esiintymistä hengitysteissä ja näiden mikrobin ominaisuuksia. THL voi luovuttaa näytteestä eristettyjä mikrobikantoja ja mikrobin geenituotteita muihin tutkimuslaboratorioihin. Näissä tapauksissa THL ei luovuta sinua yksilöiviä tunnistetietoja. Koska tuloksen saaminen kestää joitakin päiviä, ei sitä voida käyttää tehtäessä sinun hoitoasi koskevia päätöksiä. Tuloksesta THL ilmoittaa hoitopaikkaasi, jolloin saadaan tietoa paikkakunnalla liikkeellä olevista taudinaiheuttajista.

Influenssavirukset aiheuttavat epidemioita vuosittain pääasiassa marraskuun ja huhtikuun välisenä aikana. Influenssavirusten aiheuttama tauti vaihtelee lievistä hengitystieinfektioista vakavaan sairaalahoitoa vaativaan tautiin. Influenssavirukset muuntuvat nopeasti, ja siksi niiden aiheuttamien tartuntojen määrä ja vakavuus voi vaihdella paljon eri vuosina. Talvikausina kiertää myös runsaasti muita hengitystieinfektioita aiheuttavia mikrobeja, joista moni esiintyy samanaikaisesti influenssan kanssa.

Tarkempia tietoja saatte tutkimuksesta näytteenotosta vastaavan terveydenhuollon yksikön lääkäriltä tai hoitajalta sekä THL:stä.

Lisätietoja:

Niina Ikonen, erityisasiantuntija
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos,
Terveysturvallisuusosasto, Asiantuntijamikrobiologian yksikkö
puh: 029 524 8413
sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntijaryhmä:
Niina Ikonen, erityisasiantuntija; Satu Murtopuro, erikoistutkija; Anu Haveri, tutkija; Mikko Virtanen, tilastotutkija; Hanna Nohynek, ylilääkäri; Carita Savolainen-Kopra, asiantuntijamikrobiologian yksikön päällikkö, johtava asiantuntija; Outi Lyytikäinen, tutkimusprofessori
Sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi

www.thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

Suostumusasiakirja osallistumisesta
influenssavirustartuntojen otosseurantaan,
15–17 -vuotiaat, 9.11.2017

SUOSTUMUSASIAKIRJA: Influenssavirustartuntojen otosseurantaan

Suostumus:

Olen saanut influenssavirustartuntojen otosseurantaan koskevan tiedotteen ja lukenut sen. Terveydenhuollon toimintayksikön henkilökunta on myös suullisesti kertonut minulle otosseurannan tarkoituksen ja toimenpiteet. Minulla on ollut mahdollisuus tehdä otosseurantaan koskevia kysymyksiä ja olen tietoinen, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja voin vetäytyä tutkimuksesta syytä ilmoittamatta milloin tahansa.

Osallistun tähän seurantaan ja annan luvan influenssavirustartuntojen otosseurantaan suorittaville ja sitä seuraaville viranomaisille tutustua näytteenoton yhteydessä täytettävän lähetteen tietoihin ja niihin yhdistettäviin valtakunnallisten henkilörekisterien tietoihin. Näitä tietoja ja näytteitteni tutkimustuloksia saa käyttää tiedotteessa kuvattuihin tarkoituksiin. Henkilötietojani ei missään yhteydessä julkisteta.

kyllä Minuun saa ottaa myöhemmin yhteyttä

Nimi

Henkilötunnus

Kotikunta

Puhelin

Päiväys

Allekirjoitus

Olen kertonut osallistujalle tästä tutkimuksesta tiedotteen mukaisesti ja otan vastaan tämän suostumuksen.

Suostumuksen vastaanottajan allekirjoitus

Paikka ja päiväys

Nimen selvennys

Tästä suostumusasiakirjasta on annettu kopio osallistujalle ja alkuperäinen on tallennettu terveydenhuollon toimintayksikön (THL) otosseurannan arkistokansioon.

Tutkittavan huoltajalle on lähetetty ilmoitus osallistumisesta tutkimukseen.

Ilmoituksen lähettäjän allekirjoitus

Paikka ja päiväys

Nimen selvennys

www.thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

Ilmoitus influenssavirustartuntojen otosseurantaan osallistuvan 15–17-vuotiaan lapsen huoltajalle

Hyvä huoltaja,

Ilmoitamme teille, että lapsenne on suostunut osallistumaan influenssavirustartuntojen otosseurantaan. Tartuntatautiin otosseuranta on yksi Terveyden ja hyvinvointi laitoksen (THL) tartuntatautilaissa (1227/2016) säädettyistä tehtävistä. Influenssavirustartuntojen otosseurannan tavoitteena on seurata influenssavirustartuntojen aiheuttamia infektioita Suomessa sekä tunnistaa hengitystieinfektioita aiheuttavia mikrobeja, erityisesti influenssavirusia, ja niiden ominaisuuksia.

Otosseurantaa tehdään THL:ssä. Tartuntatautilain perusteella THL:llä on oikeus yhdistää näyte- ja taustatiedot valtakunnallisten henkilörekisterien tietoihin. Tietoja käytetään tartuntatautiin seurantaan, torjuntaan, viranomaistoimintaan, tilastointiin ja tutkimukseen kansallisesti sekä kansainvälisten sopimusten ja säädösten mukaisessa yhteistyössä. Maailman terveysjärjestö (WHO) käyttää tietoja antaessaan suosituksen vuosittaisen influenssarokotteen koostumuksesta. Lisätietoja voi kysyä otosseurannasta vastaavalta THL:n asiantuntijaryhmältä.

Suomen lain mukaan (Laki lääketieteellisestä tutkimuksesta 9.4.1999/488 sekä muutokset 295/2004 ja 794/2010) 15 vuotta täyttänyt nuori voi päättää itse osallistumisestaan lääketieteelliseen tutkimukseen, jos hän ymmärtää tutkimuksen merkityksen, ja jos tutkimuksesta on odotettavissa hänelle terveydellistä hyötyä. Lain mukaan osallistumisesta on kuitenkin ilmoitettava huoltajalle. Osallistuminen tutkimukseen on täysin vapaaehtoista, ja sen voi perua milloin tahansa ilman että peruutus vaikuttaisi tutkittavan oikeuteen saada tarvitsemaansa hoitoa. Nuoren kanssa on keskusteltu tähän tutkimukseen liittyvistä asioista ennen hänen suostumustaan, ja hänellä on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistaan tutkimukseen.

Tämän ilmoituksen lähettäminen on kirjattu tutkittavan suostumusasiakirjaan.

Ilmoituksen lähettäjän allekirjoitus

Paikka ja päiväys

Nimen selvennys

Lisätietoja:

Niina Ikonen, erityisasiantuntija
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos,
Terveysturvallisuusosasto, Asiantuntijamikrobiologian yksikkö
puh: 029 524 8413
sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntijaryhmä:
Niina Ikonen, erityisasiantuntija; Satu Murtopuro, erikoistutkija; Anu Haveri, tutkija; Mikko Virtanen, tilastotutkija; Hanna Nohynek, ylilääkäri; Carita Savolainen-Kopra, asiantuntijamikrobiologian yksikön päällikkö, johtava asiantuntija; Outi Lyytikäinen, tutkimusprofessori
Sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi

www.thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

Pyyntö osallistua influenssavirustartuntojen otosseurantaan

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) pyytää Teitä osallistumaan influenssavirustartuntojen otosseurantaan. Tartuntatautiin otosseuranta on yksi THL:n tartuntatautilaissa (1227/2016) säädetyistä tehtävistä. Influenssavirustartuntojen otosseurannan tavoitteena on seurata influenssavirustartuntojen aiheuttamia infektioita Suomessa sekä tunnistaa hengitystieinfektioita aiheuttavia mikrobeja, erityisesti influenssaviruksia, ja niiden ominaisuuksia.

Jos päätätte osallistua seurantaan, Teitä pyydetään allekirjoittamaan seuraavalla sivulla oleva suostumus. Voitte kieltäytyä osallistumasta seurantaan, keskeyttää osallistumisenne tai peruuttaa suostumuksenne syytä ilmoittamatta milloin tahansa ilman, että se vaikuttaa oikeuteenne saada tarvitsemaanne hoitoa.

Otosseurannassa Teiltä otetaan nylontikulla sipaisemalla näyte nenästä ja nielusta. Joskus näyte voidaan myös ottaa imemällä limaa nenänielusta. Näytteenotto on kivutonta ja nopeaa, mutta se voi aiheuttaa ohimenevää ärsytystä limakalvolla. Näytteen ottamisen lisäksi täytetään lähete, johon merkitään henkilötiedot ja terveydentilaan liittyviä taustatietoja. Tartuntatautilain perusteella THL:llä on oikeus yhdistää näyte- ja taustatiedot valtakunnallisten henkilökisterien tietoihin. Tietoja käytetään tartuntatautiin seurantaan, torjuntaan, viranomais toimintaan, tilastointiin ja tutkimukseen kansallisesti sekä kansainvälisten sopimusten ja säädösten mukaisessa yhteistyössä. Maailman terveysjärjestö (WHO) käyttää tietoja antaessaan suosituksen vuosittaisen influenssarokotteen koostumuksesta. Henkilötietojanne käsitellään luottamuksellisesti, eikä niitä julkisteta missään yhteydessä. Suoria henkilötunnisteitanne (nimi ja syntymäaika tai henkilötunnus) ei luovuteta THL:n ja näytteenotosta vastanneen terveydenhuollon toimintayksikön ulkopuolelle.

Näytteenottoon ja lähetteen täyttämiseen kuluu 5–10 minuuttia. Osallistumisesta ei tule Teille varsinaista henkilökohtaista hyötyä. Osallistuminen on Teille maksutonta.

Näyte tutkitaan THL:n laboratoriossa. Influenssavirusten lisäksi näytteestä voidaan tutkia muiden virusten ja bakteerien, myös tällä hetkellä tuntemattomien, esiintymistä hengitysteissä ja näiden mikrobin ominaisuuksia. THL voi luovuttaa näytteestä eristettyjä mikrobikantoja ja mikrobin geenituotteita muihin tutkimuslaboratorioihin. Näissä tapauksissa THL ei luovuta Teitä yksilöiviä tunnistetietoja. Koska tuloksen saaminen kestää joitakin päiviä, ei sitä voida käyttää tehtäessä Teidän hoitoanne koskevia päätöksiä. Tuloksesta THL ilmoittaa hoitopaikkaanne, jolloin saadaan tietoa paikkakunnalla liikkeellä olevista taudinaiheuttajista.

Influenssavirukset aiheuttavat epidemioita vuosittain pääasiassa marraskuun ja huhtikuun välisenä aikana. Influenssavirusten aiheuttama tauti vaihtelee lievästä hengitystieinfektiosta vakavaan sairaalahoitoa vaativaan tautiin. Influenssavirukset muuntuvat nopeasti, ja siksi niiden aiheuttamien tartuntojen määrä ja vakavuus voi vaihdella paljon eri vuosina. Talvikausina kiertää myös runsaasti muita hengitystieinfektioita aiheuttavia mikrobeja, joista moni esiintyy samanaikaisesti influenssan kanssa.

Tarkempia tietoja saatte tutkimuksesta näytteenotosta vastaavan terveydenhuollon yksikön lääkäriltä tai hoitajalta sekä THL:stä.

Lisätietoja:

Niina Ikonen, erityisasiantuntija
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos,
Terveysturvallisuusosasto, Asiantuntijamikrobiologian yksikkö
puh: 029 524 8413
sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntijaryhmä:
Niina Ikonen, erityisasiantuntija; Satu Murtopuro, erikoistutkija; Anu Haveri, tutkija; Mikko Virtanen, tilastotutkija; Hanna Nohynek, ylilääkäri; Carita Savolainen-Kopra, asiantuntijamikrobiologian yksikön päällikkö, johtava asiantuntija; Outi Lyytikäinen, tutkimusprofessori
Sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi

www.thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

Suostumusasiakirja osallistumisesta
influenssavirustartuntojen otosseurantaan,
täysi-ikäiset, 9.11.2017

SUOSTUMUSASIAKIRJA: Influenssavirustartuntojen otosseurantaan

Suostumus:

Olen saanut influenssavirustartuntojen otosseurantaan koskevan tiedotteen ja lukenut sen. Terveydenhuollon toimintayksikön henkilökunta on myös suullisesti kertonut minulle otosseurannan tarkoituksen ja toimenpiteet. Minulla on ollut mahdollisuus tehdä otosseurantaan koskevia kysymyksiä ja olen tietoinen, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja voin vetäytyä tutkimuksesta syytä ilmoittamatta milloin tahansa.

Osallistun tähän seurantaan ja annan luvan influenssavirustartuntojen otosseurantaan suorittaville ja sitä seuraaville viranomaisille tutustua näytteenoton yhteydessä täytettävän lähetteen tietoihin ja niihin yhdistettäviin valtakunnallisten henkilörekisterien tietoihin. Näitä tietoja ja näytteittäni tutkimustuloksia saa käyttää tiedotteessa kuvattuihin tarkoituksiin. Henkilötietojani ei missään yhteydessä julkisteta.

kyllä Minuun saa ottaa myöhemmin yhteyttä

Nimi

Henkilötunnus

Kotikunta

Puhelin

Päiväys

Allekirjoitus

Olen kertonut osallistujalle tästä tutkimuksesta tiedotteen mukaisesti ja otan vastaan tämän suostumuksen.

Suostumuksen vastaanottajan allekirjoitus

Paikka ja päiväys

Nimen selvennys

Tästä suostumusasiakirjasta on annettu kopio osallistujalle ja alkuperäinen on tallennettu terveydenhuollon toimintayksikön (THL) otosseurannan arkistokansioon.

www.thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

Förfrågan om medverkan i sampeluppföljning av influensavirusmitta

Institutet för hälsa och välfärd (THL) ber om Ert samtycke till att Ert barn under 15 år får medverka i sampeluppföljning av influensavirusmitta. Sampeluppföljningen av smittsjukdomar är en av de uppgifter som föreskrivits THL i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016). Syftet med sampeluppföljningen av influensavirusmitta är att följa infektionerna som orsakas av influensavirusmitta i Finland samt identifiera mikrober som orsakar luftvägsinfektioner, särskilt influensavirus och deras egenskaper.

Om Ni beslutar Er för att medverka uppföljningen ber vid Er och Ert barn att underteckna samtycket på nästa sida. Ni och Ert barn kan välja att inte delta i uppföljningen och Ni kan när som helst avbryta Ert deltagande eller återta Ert samtycke utan att ange orsak utan att det påverkar Ert barns rätt att få den vård han eller hon behöver.

Vid sampeluppföljningen tas ett prov med en nylonsticka från Ert barns näsa och svalg. Ibland tas provet även genom att suga slem från nässvalget. Provtagningen är smärtfri och snabb, men den kan orsaka övergående irritation på slemhinnan. Förutom provet ifylls en blankett där personuppgifter och bakgrundsuppgifter om hälsotillstånd antecknas. Enligt lagen om smittsamma sjukdomar har THL rätt att sammanställa prov- och bakgrundsuppgifterna med informationen i det riksomfattande personregistret. Informationen används för uppföljning och bekämpning av smittsjukdomar, myndighetsverksamhet, statistikföring samt i nationellt och internationellt forskningsarbete enligt avtal och förordningar. Världshälsoorganisationen (WHO) använder informationen för att ge sin årliga rekommendation om influensavaccinets sammansättning. Ert barn personuppgifter behandlas konfidentiellt och de publiceras under inga omständigheter. Direkta personidentifieringsuppgifter (namn och födelsedatum eller personbeteckning) överlämnas inte utanför THL och verksamhetsenheten för hälso- och sjukvård som ansvarar för provtagningen.

Det tar 5–10 minuter att ta prov och fylla i blanketten. Ert barn kommer inte att ha någon särskild personlig nytta av att delta. Deltagandet är kostnadsfritt.

Provet undersöks i laboratoriet vid THL. Provet kan testas för influensavirus men även för förekomsten av och egenskaperna hos andra virus och bakterier i andningsvägarna. Detta gäller även sådana mikrober som är för tillfället okända. THL kan överlämna mikrobstammar som isolerats från provet och mikrobiella genprodukter till andra forskningslaboratorier. I dessa fall överlämnar THL inte Ert barns identifikationsuppgifter. Det tar några dagar innan provsvaret är klart och därför kan det inte användas för att fatta beslut om Ert barns vård. THL meddelar Ert barns vårdnaden om resultatet, som sedan får tillgång till information om vilka sjukdomsalstrare som finns på orten.

I regel orsakar influensavirus årligen epidemier under en period från november till april. Sjukdomen som orsakas av influensavirus varierar från en lindrig luftvägsinfektion till en allvarlig sjukdom som kräver sjukhusvård. Förekomsten och allvarlighetsgraden när det gäller sjukdomar orsakade av influensavirus varierar mycket under olika år eftersom virus förändras snabbt genom mutation. Under vintersäsongen cirkulerar även ett stort antal andra mikrober som orsakar luftvägsinfektioner. Många av dessa förekommer samtidigt med influensan.

Mer information:

Niina Ikonen, specialist
Institutet för hälsa och välfärd
Avdelningen för hälsosäkerhet
Enheten för mikrobiologisk expertis
tfn 029 524 8413
E-post: fornamn.efternamn@thl.fi

Expertgrupp inom Institutet för hälsa och välfärd:

Niina Ikonen, specialist; Satu Murtopuro, specialforskare; Anu Haveri, forskare; Mikko Virtanen, statistikforskare; Hanna Nohynek, överläkare; Carita Savolainen-Kopra, chefen för enheten för mikrobiologisk expertis, ledande expert; Outi Lyytikäinen, forskningsprofessor
E-post: fornamn.efternamn@thl.fi

www.thl.fi

Terveysden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

Samtyckesdokument för deltagande i
sampleruppföljning av influensavirusmitta,
vårdnadshavare för minderårigt barn under 15
år och barnet, 3.11.2017

SAMTYCKESDOKUMENT: Sampleruppföljning av influensavirusmitta

Samtycke:

Jag har fått och läst informationen om sampleruppföljning av influensavirus. Personalen inom enheten för hälso- och sjukvård har även informerat mig muntligt om syftet och åtgärderna i samband med sampleruppföljningen. Jag har haft möjlighet att ställa frågor angående och jag är medveten om att vår medverkan är frivillig och att vi när som helst kan avbryta vår medverkan i uppföljningen utan att behöva ange någon orsak.

Vi deltar i denna uppföljning och jag ger mitt samtycke till att forskarna som genomför sampleruppföljning av influensavirusmitta och myndigheterna som följer med deras arbete får ta del av de uppgifter som antecknas på blanketten i samband med provtagningen och i informationen i det riksomfattande personregistret som sammanställts med dessa. Dessa uppgifter samt mitt barns provsvar får användas för ändamål som har beskrivits i informationen om undersökningen. Mitt barns personuppgifter publiceras under inga omständigheter.

ja Jag får kontaktas senare

Namnet på undersökningsdeltagaren

Personbeteckning

Vårdnadshavarens namn

Personbeteckning

Hemkommun

Telefon

Datum

Underskrift (vårdnadshavare)

Samtycke:

Läkaren eller skötaren har informerat mig om sampleruppföljning av influensavirusmitta och provtagning. Jag har fått ställa frågor om sampleruppföljning. Jag vet att deltagandet i sampleruppföljningen är frivillig och att jag kan välja att inte delta i den.

Den undersökta underskrift (minderårigt barn under 15 år)

Jag har informerat barnets vårdnadshavare och barnet om denna undersökning i enlighet med informationsbrevet och tar emot detta skriftliga samtycke.

Underskrift (samtyckesblankettens mottagare)

Ort och datum

Namnförtydligande

Den deltagande har fått en kopia av detta samtyckesdokument och originalet förvaras i verksamhetsenheten för hälso- och sjukvårds (THL) arkivmapp för uppföljning av provtagning.

www.thl.fi

Terveysden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

Informationsbrev om sampeluppföljning av
influensavirusmitta, barn under 15 år,
3.11.2017

Förfrågan om medverkan i sampeluppföljning av influensavirusmitta

Du har symptom som kan tyda på att du har blivit smittad av influensavirus eller något annat virus eller bakterie som orsakar luftvägsinfektion. I regel insjuknar människorna i influensa under vintern, men ibland även på hösten eller våren. Influensan kan påminna om en vanlig förkylning. Ibland kan den även vara en allvarlig sjukdom. Virus sprids när vi hostar och nyser eller via händer.

Influensavirus förändras snabbt. Därför forskar man hela tiden i förekomsten och spridningen av virus. Virus undersöks vid Institutet för hälsa och välfärd (THL).

Vi ber dig medverka i denna sampeluppföljning av influensavirusmitta. Vi forskar i spridning av virus genom att ta prover från människors näsa. Det är frivilligt att medverka i sampeluppföljning och du kan välja att inte delta i den.

Provtagningen gör inte ont. Vi tar lite slem med en nylonsticka från din näsa och ditt svalg. Efter provtagningen får du och dina föräldrar svara på frågor om din hälsa. Uppgifterna är sekretessbelagda.

Ditt prov undersöks i laboratoriet vid THL. Du vårdas vid din egen vårdenhet. Till vårdenheten skickas senare information om det fanns influensavirus eller andra sjukdomsalstrare i ditt prov.

Läkaren eller skötaren svarar gärna på dina frågor.

Mer information:

Niina Ikonen, specialist
Institutet för hälsa och välfärd
Avdelningen för hälsosäkerhet
Enheten för mikrobiologisk expertis
tfn 029 524 8413
E-post: fornamn.efternamn@thl.fi

Expertgrupp inom Institutet för hälsa och välfärd:

Niina Ikonen, specialist; Satu Murtopuro, specialforskare; Anu Haveri, forskare; Mikko Virtanen, statistikforskare; Hanna Nohynek, överläkare; Carita Savolainen-Kopra, chefen för enheten för mikrobiologisk expertis, ledande expert; Outi Lyytikäinen, forskningsprofessor
E-post: fornamn.efternamn@thl.fi

www.thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

Informationsbrev om sampeluppföljning av
influensavirusmitta, 15–17-åringar,
3.11.2017

Förfrågan om medverkan i sampeluppföljning av influensavirusmitta

Institutet för hälsa och välfärd (THL) ber om dig att medverka i sampeluppföljning av influensavirusmitta. Sampeluppföljningen av smittsjukdomar är en av de uppgifter som föreskrivits THL i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016). Syftet med sampeluppföljningen av influensavirusmitta är att följa infektionerna som orsakas av influensavirusmitta i Finland samt identifiera mikrober som orsakar luftvägsinfektioner, särskilt influensavirus och deras egenskaper.

Om du beslutar dig för att medverka uppföljningen ber vid dig att underteckna samtycket på nästa sida. Din vårdnadshavare informeras om ditt deltagande. Du kan välja att inte delta i uppföljningen och du kan när som helst avbryta ditt deltagande eller återta ditt samtycke utan att ange orsak utan att det påverkar din rätt att få den vård du behöver.

Vid sampeluppföljningen tas ett prov med en nylonsticka från näsan och svalget. Ibland tas provet även genom att suga slem från nässvalget. Provtagningen är smärtfri och snabb, men den kan orsaka övergående irritation på slemhinnan. Förutom provet ifylls en blankett där dina personuppgifter och bakgrundsuppgifter om ditt hälsotillstånd antecknas. Enligt lagen om smittsamma sjukdomar har THL rätt att sammanställa prov- och bakgrundsuppgifterna med informationen i det riksomfattande personregistret. Informationen används för uppföljning och bekämpning av smittsjukdomar, myndighetsverksamhet, statistikföring samt i nationellt och internationellt forskningssamarbete enligt avtal och förordningar. Världshälsoorganisationen (WHO) använder informationen för att ge sin årliga rekommendation om influensavaccinets sammansättning. Dina personuppgifter behandlas konfidentiellt och de publiceras under inga omständigheter. Dina direkta personidentifieringsuppgifter (namn och födelsedatum eller personbeteckning) överlämnas inte utanför THL och verksamhetsenheten för hälso- och sjukvård som ansvarar för provtagningen.

Det tar 5–10 minuter att ta prov och fylla i blanketten. Du kommer inte att ha någon särskild personlig nytta av att delta. Deltagandet är kostnadsfritt.

Provet undersöks i laboratoriet vid THL. Provet kan testas för influensavirus men även för förekomsten av och egenskaperna hos andra virus och bakterier i andningsvägarna. Detta gäller även sådana mikrober som är för tillfället okända. THL kan överlämna mikrobstammar som isolerats från provet och mikrobiella genprodukter till andra forskningslaboratorier. I dessa fall överlämnar THL inte dina identifikationsuppgifter. Det tar några dagar innan provsvaret är klart och därför kan det inte användas för att fatta beslut om din vård. THL meddelar din vårdenhet om resultatet, som sedan får tillgång till information om vilka sjukdomsalstrare som finns på orten.

I regel orsakar influensavirus årligen epidemier under en period från november till april. Sjukdomen som orsakas av influensavirus varierar från en lindrig luftvägsinfektion till en allvarlig sjukdom som kräver sjukhusvård. Förekomsten och allvarlighetsgraden när det gäller sjukdomar orsakade av influensavirus kan variera mycket under olika år eftersom virus förändras snabbt genom mutation. Under vintersäsongen cirkulerar även ett stort antal andra mikrober som orsakar luftvägsinfektioner. Många av dessa förekommer samtidigt med influensan.

Mer information:

Niina Ikonen, specialist
Institutet för hälsa och välfärd
Avdelningen för hälsosäkerhet
Enheten för mikrobiologisk expertis
tfn 029 524 8413
E-post: fornamn.efternamn@thl.fi

Expertgrupp inom Institutet för hälsa och välfärd:
Niina Ikonen, specialist; Satu Murtopuro, specialforskare; Anu Haveri, forskare; Mikko Virtanen, statistikforskare;
Hanna Nohynek, överläkare; Carita Savolainen-Kopra, chefen för enheten för mikrobiologisk expertis, ledande expert; Outi Lyytikäinen, forskningsprofessor
E-post: fornamn.efternamn@thl.fi

www.thl.fi

Terveysden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

Samtyckesdokument för deltagande i
sampleruppföljning av influensavirusmitta,
15–17 -åringar, 3.11.2017

SAMTYCKESDOKUMENT: Sampleruppföljning av influensavirusmitta

Samtycke:

Jag har fått och läst informationen om sampleruppföljning av influensavirus. Personalen inom enheten för hälso- och sjukvård har även informerat mig muntligt om syftet och åtgärderna i samband med sampleruppföljningen. Jag har haft möjlighet att ställa frågor angående sampleruppföljningen och jag är medveten om att min medverkan är frivillig och att jag när som helst kan avbryta min medverkan i uppföljningen utan att behöva ange någon orsak.

Jag deltar i denna uppföljning och jag ger mitt samtycke till att forskarna som genomför sampleruppföljning av influensavirusmitta och myndigheterna som följer med deras arbete får ta del av de uppgifter som antecknas på blanketten i samband med provtagningen och i informationen i det riksomfattande personregistret som sammanställts med dessa. Dessa uppgifter samt mina provsvar får användas för ändamål som har beskrivits i informationen om undersökningen. Mina personuppgifter publiceras under inga omständigheter.

ja Jag får kontaktas senare

Namn

Personbeteckning

Hemkommun

Telefon

Datum

Underskrift

Jag har informerat den undersökningssamtyckande om undersökning i enlighet med informationsbrevet och tar emot detta skriftliga samtycke.

Underskrift (samtyckesblankettens mottagare)

Ort och datum

Namnförtydligande

Den deltagande har fått en kopia av detta samtyckesdokument och originalet förvaras i verksamhetsenheten för hälso- och sjukvårds (THL) arkivmapp för uppföljning av provtagning.

www.thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

Underrättelse till vårdnadshavare om barnets medverkan (15–17) år i sempeluppföljning av influensavirusmitta

Bästa vårdnadshavare,

Ert barn har gett sitt samtycke till att medverka i sampeluppföljning av influensavirusmitta. Sempeluppföljningen av smittsjukdomar är en av de uppgifter som föreskrivits THL i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016). Syftet med sampeluppföljningen av influensavirusmitta är att följa infektionerna som orsakas av influensavirusmitta i Finland samt identifiera mikrober som orsakar luftvägsinfektioner, särskilt influensavirus och deras egenskaper.

Sempeluppföljningen utförs vid Institutet för hälsa och välfärd (THL). Enligt lagen om smittsamma sjukdomar har THL rätt att sammanställa prov- och bakgrundsuppgifterna med informationen i det riksomfattande personregistret. Informationen används för uppföljning och bekämpning av smittsjukdomar, myndighetsverksamhet, statistikföring samt i nationellt och internationellt forskningssamarbete enligt avtal och förordningar. Världshälsoorganisationen (WHO) använder informationen för att ge sin årliga rekommendation om influensavaccinets sammansättning. Närmare upplysningar om sampeluppföljningen lämnas av den ansvariga expertgruppen vid THL.

Enligt finsk lag (Lag om medicinsk forskning 9.4.1999/488 samt ändringar 295/2004 och 794/2010) kan en minderårig som fyllt 15 år själv fatta beslut om medverkan i en medicinsk undersökning, förutsatt att den unga har förmåga att förstå forskningens betydelse och att det är fråga om forskning som kan förväntas bidra med direkt nytta för den ungas hälsa. Lagen förutsätter emellertid att vårdnadshavaren underrättas om saken. Det är frivilligt att delta i undersökningen, och det går att avbryta medverkan när som helst utan att det påverkar undersökningens deltagarens rätt till nödvändig vård. Innan den minderåriga gav sitt samtycke, fördes en diskussion kring frågor i anknytning till undersökningen, och den unga gavs tillräckligt lång tid att överväga sin medverkan i undersökningen.

En anteckning har gjorts i undersökningens deltagarens samtyckesdokument om att vårdnadshavaren har underrättats per brev.

Underskrift (personen som underrättat vårdnadshavaren per brev)

Ort och datum

Namnförtydligande

Mer information:

Niina Ikonen, specialist
Institutet för hälsa och välfärd
Avdelningen för hälsosäkerhet
Enheten för mikrobiologisk expertis
tfn 029 524 8413
E-post: fornamn.efternamn@thl.fi

Expertgrupp inom Institutet för hälsa och välfärd:

Niina Ikonen, specialist; Satu Murtopuro, specialforskare; Anu Haveri, forskare; Mikko Virtanen, statistikforskare; Hanna Nohynek, överläkare; Carita Savolainen-Kopra, chefen för enheten för mikrobiologisk expertis, ledande expert; Outi Lyytikäinen, forskningsprofessor
E-post: fornamn.efternamn@thl.fi

www.thl.fi

Terveystieteiden tutkimuskeskus • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

Informationsbrev om sampeluppföljning av
influensavirusmitta, myndiga, 3.11.2017

Förfrågan om medverkan i sampeluppföljning av influensavirusmitta

Institutet för hälsa och välfärd (THL) ber om Er medverka i sampeluppföljning av influensavirusmitta. Sampeluppföljningen av smittsjukdomar är en av de uppgifter som föreskrivits THL i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016). Syftet med sampeluppföljningen av influensavirusmitta är att följa infektionerna som orsakas av influensavirusmitta i Finland samt identifiera mikrober som orsakar luftvägsinfektioner, särskilt influensavirus och deras egenskaper.

Om Ni beslutar Er för att medverka uppföljningen ber vid Er att underteckna samtycket på nästa sida. Ni kan välja att inte delta i uppföljningen och Ni kan när som helst avbryta Ert deltagande eller återta Ert samtycke utan att ange orsak utan att det påverkar Er rätt att få den vård Ni behöver.

Vid sampeluppföljningen tas ett prov med en nylonsticka från näsan och svalget. Ibland tas provet även genom att suga slem från nässvalget. Provtagningen är smärtfri och snabb, men den kan orsaka övergående irritation på slemhinnan. Förutom provet ifylls en blankett där Era personuppgifter och bakgrundsuppgifter om Ert hälsotillstånd antecknas. Enligt lagen om smittsamma sjukdomar har THL rätt att sammanställa prov- och bakgrundsuppgifterna med informationen i det riksomfattande personregistret. Informationen används för uppföljning och bekämpning av smittsjukdomar, myndighetsverksamhet, statistikföring samt i nationellt och internationellt forskningssamarbete enligt avtal och förordningar. Världshälsoorganisationen (WHO) använder informationen för att ge sin årliga rekommendation om influensavaccinets sammansättning. Era personuppgifter behandlas konfidentiellt och de publiceras under inga omständigheter. Era direkta personidentifieringsuppgifter (namn och födelsedatum eller personbeteckning) överlämnas inte utanför THL och verksamhetsenheten för hälso- och sjukvård som ansvarar för provtagningen.

Det tar 5–10 minuter att ta prov och fylla i blanketten. Ni kommer inte att ha någon särskild personlig nytta av att delta. Deltagandet är kostnadsfritt.

Provet undersöks i laboratoriet vid THL. Provet kan testas för influensavirus men även för förekomsten av och egenskaperna hos andra virus och bakterier i andningsvägarna. Detta gäller även sådana mikrober som är för tillfället okända. THL kan överlämna mikrobstammar som isolerats från provet och mikrobiella genprodukter till andra forskningslaboratorier. I dessa fall överlämnar THL inte Era identifikationsuppgifter. Det tar några dagar innan provsvaret är klart och därför kan det inte användas för att fatta beslut om Er vård. THL meddelar Er vårdenhet om resultatet, som sedan får tillgång till information om vilka sjukdomsalstrare som finns på orten.

I regel orsakar influensavirus årligen epidemier under en period från november till april. Sjukdomen som orsakas av influensavirus varierar från en lindrig luftvägsinfektion till en allvarlig sjukdom som kräver sjukhusvård. Förekomsten och allvarlighetsgraden när det gäller sjukdomar orsakade av influensavirus kan variera mycket under olika år eftersom virus förändras snabbt genom mutation. Under vintersäsongen cirkulerar även ett stort antal andra mikrober som orsakar luftvägsinfektioner. Många av dessa förekommer samtidigt med influensan.

Mer information:

Niina Ikonen, specialist
Institutet för hälsa och välfärd
Avdelningen för hälsosäkerhet
Enheten för mikrobiologisk expertis
tfn 029 524 8413
E-post: fornamn.efternamn@thl.fi

Expertgrupp inom Institutet för hälsa och välfärd:

Niina Ikonen, specialist; Satu Murtopuro, specialforskare; Anu Haveri, forskare; Mikko Virtanen, statistikforskare; Hanna Nohynek, överläkare; Carita Savolainen-Kopra, chefen för enheten för mikrobiologisk expertis, ledande expert; Outi Lyytikäinen, forskningsprofessor
E-post: fornamn.efternamn@thl.fi

www.thl.fi

Terveysden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

Samtyckesdokument för deltagande i
sampeluppföljning av influensavirusmitta,
myndiga, 3.11.2017

SAMTYCKESDOKUMENT: Sampeluppföljning av influensavirusmitta

Samtycke:

Jag har fått och läst informationen om sampeluppföljning av influensavirus. Personalen inom enheten för hälso- och sjukvård har även informerat mig muntligt om syftet och åtgärderna i samband med sampeluppföljningen. Jag har haft möjlighet att ställa frågor angående sampeluppföljningen och jag är medveten om att min medverkan är frivillig och att jag när som helst kan avbryta min medverkan i uppföljningen utan att behöva ange någon orsak.

Jag deltar i denna uppföljning och jag ger mitt samtycke till att forskarna som genomför sampeluppföljning av influensavirusmitta och myndigheterna som följer med deras arbete får ta del av de uppgifter som antecknas på blanketten i samband med provtagningen och i informationen i det riksomfattande personregistret som sammanställts med dessa. Dessa uppgifter samt mina provsvar får användas för ändamål som har beskrivits i informationen om undersökningen. Mina personuppgifter publiceras under inga omständigheter.

ja Jag får kontaktas senare

Namn

Personbeteckning

Hemkommun

Telefon

Datum

Underskrift

Jag har informerat barnets vårdnadshavare och barnet om denna undersökning i enlighet med informationsbrevet och tar emot detta skriftliga samtycke.

Underskrift (samtyckesblankettens mottagare)

Ort och datum

Namnförtydligande

Den deltagande har fått en kopia av detta samtyckesdokument och originalet förvaras i verksamhetsenheten för hälso- och sjukvårds (THL) arkivmapp för uppföljning av provtagning.

www.thl.fi

Terveysden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000